

виникає певна дистанція. Шлях героя передбачає пожертву себе, повне заперечення себе. Що ж стосується мудреця і філософа, то учнівство так само вимагає відмови від себе, – але задля формування, удосконалення себе, а не знищення себе. Для них жертва себе означає набуття істини. Отже, до рівня богів вони підносяться лише в думці, залишаючись за своєю природою людьми. Герой долає в собі людину, він не укорінений в бутті, він усього лише божественна енергія і порив до самостояння, яким бракує носія. Тому герой лишається архетипом, який задає лише форму індивідуалізації в ритуальному смисловому просторі.

В аспекті індивідуалізації мудрець і філософ перевершують героя у послідовності здійснення свого „я-буття”, оскільки вони вперше індивідуально визначаються не тільки в способі, але й змісті людського буття. Для них смисли не задані, а віднаходяться самим індивідом. Тому вони більше володіють свободою, ніж герой.

Яскравим прикладом нового типу індивідуалізації постає життя Сократа. По суті він запропонував перетворення життя (здобути мудрість, а потім жити згідно з нею), рух у бік його обоження через бесіду людей один з одним, яка триває вічно. Його впевненість у власному незнанні відкриває реальність неосяжного. Так, в основі світу лежить смисловий початок, віднайти його і зберегти своє життя у співвіднесенні з ним – ось в чому полягає сенс життя філософа.

Марія Мазурик

Національний університет „Львівська політехніка”,
м. Львів

«ФІЛОСОФІЯ – ВІДПОВІДЬ ЧИ ПИТАННЯ НА ПРАВДУ ЖИТТЯ?»

Людина не може жити без філософії. Кожна людина в глибині душі є філософом і кожен з нас, хоча б раз у житті, задав собі питання: «Хто я?», «Навіщо я прийшов у цей світ?», «Завдяки кому я з'явився?». Що може сказати нам філософія про проблеми, які цікавлять людину? Серед цих проблем центральне місце займає проблема самої людини. Самі абстрактні умоглядні побудови, які здаються заплутаними та туманними, не повинні водити в оману, адже завжди несуть в собі правду життя. Можна довго розмірковувати про Світ, Буття, про Істину чи Справедливість, можна

детально аналізувати методи пізнання світу та людини, будувати монументальні теорії про Абсолютне Добро чи Зло, але в будь-якому разі єдиним адресатом всіх цих побудов виступає людина, для якої всі ці проблеми стають «світлом в кінці тунелю» її життя. Основна функція філософії – допомогти людині пам'ятати. Саме в цьому і полягає діалог з філософською спадщиною – людина повинна засвоїти результати людського досвіду, який вона зафіксувала, а також щоб піддати цей досвід перевірці і отримати дороговказ у власному житті. Основне завдання філософії – змусити людину думати, змусити людину боротися, навіть, якщо вона наперед знає, що програє, змусити людину жити і насолоджуватися життям, навіть якщо вона наперед знає, що її очікує смерть, змусити людину шукати відповідей, навіть, якщо вона наперед знає, що їх немає. Взагалі філософії навчити неможливо, можна лише допомогти людині у розмірковуваннях. Тобто, філософія – це не відповідь. З іншого боку – це і не техніка постановки питання та критика припущень. Філософія не розумна. Вона не холодна. Але вона занепокоює і бентежить. Вона будить людині зі сну і повертає її до життя, справжнього життя. Людина без філософії – духовно мертва. Людину, яку нічого не бентежить і нічого не хвилює – не живе, а просто існує.

Проблеми, які порушує філософія ніколи не матимуть завершення. Тому, що основні її питання – це ті, про які ми постійно думаємо, які постійно нас турбують, але при цьому ми чітко усвідомлюємо, що ніколи не знайдемо на них відповідей. І це нас зовсім не засмучує, оскільки в процесі пошуку ми знаходимо нові питання, які є не менш, а інколи, і більш цінні, ніж відповіді. Магія справжньої філософії – це зустріч людини віч-на-віч з питанням життя, а це аналогічно зустрічі з правдою життя. Цей стан інколи буває настільки привабливим, що його можна порівняти із закоханістю. Недаремно філософію називають любов'ю до мудрості. Важливо зрозуміти, що філософія – це перш за все любов, прагнення до мудрості, а не володіння, не здобуття остаточної правди життя. Філософія – це прагнення, порив, який змушує людину до вічного пошуку, який не завжди закінчується остаточною знанням. Але й чи потрібне воно людині? Невже людина змогла б жити у світі, всі таємниці якого вже розкриті і всі знання вже здобуті? Існує й інша альтернатива – жити, нічого не знаючи, нічим не переймаючись і, відповідно, нічим не засмучуючись. Бо й справді – невже знання додає людині щастя? Це те ж одне з таких «не вирішуваних» питань філософії.

Що ж тоді виходить – з одного боку, ми чітко усвідомлюємо, що не можемо нічого знати напевно, а з іншого – абсолютне і вичерпне знання робить безглуздим наше людське існування. Що ж робити? Як завжди, балансувати на межі: знання та незнання, істини та заблудження, життя та смерті. Однак такі альтернативи в людському житті існують на кожному кроці. Але в цьому присутній безумовний позитив: розширення горизонтів людських можливостей, які дають людині головне – свободу вибору. Людина сама вирішує – жити їй у темряві незнання чи прямувати до світла істини.

Проте втеча від проблем та запитань – не вихід, вони все одно рано чи пізно наздоженуть тебе, адже сучасний світ – це світ проблем, світ спроб та помилок, загрози цілковитого знищення та обіцянок небувалого прогресу. Драма людського життя завжди розгортається на фоні подібних світових драм, які виступають для нас у вигляді світу феноменів. Ми зустрічаємо наші питання про зміст та цілі нашого існування серед цих феноменів. Часто філософи висувують теорії про те, що цей феноменальний світ не є справжнім, що він лише ширма, з-за якої проглядає світ істинних сутностей. Але це не так важливо, оскільки не речі, а ситуації вимальовують людський світ, який постає перед кожним у вигляді її власних запитань та відповідей. І поза цими питаннями і проглядає у всій своїй повноті справжній світ, справжнє життя, правду якого нам і потрібно розгадати, принаймні, для себе.

Тому найважливішою філософською, та й просто людською, здатністю виступає не лише людська спроможність до знання, але й здатність ставити запитання. Бо життєвий шлях будь-якої людини починається з питання, а, отже, і з філософії. Так само, як і завершується нею.